

Framhald av síðu 9

inger af Arbejdere og Fiskere, som er de rette Indehavere af Værkerne og saaledes bestemmende over disses Virkmaade.

I første Tilfælde kommer Fiskerne til at staa som de afhængige Arbejdere, der maa sælge til den Pris, der bydes Dem. I sidste Tilfælde tager de den fulde Markedspris for deres Arbejdsudbytte, kun med fradrag af de nødvendige Omkostninger.

I første Tilfælde er Fiskerne nødt til at underholde en lang Række mellemhandlere, i sidste undgaar de al unødvendig Mellemhandel.

Derfor ser den færøske Fiskerorganisation med Bekymring paa, at de Ideer, som er opstaaet dels hos »Skipafelagið Føroyar« og dels hos Fisker- og Arbejderorganisationerne paa Færøerne, overgives til og gennemføres af »Det forenede Dampskibsselskab«.

For Føroya Fiskimannafelag
R. Rasmussen
Sekretær. «

Hin 23. desember fær »Føroya Social Demokrat« aftur fjarrit úr Keypmannahavn:

»Handelsminister Slebsager har offentliggjort en længere Erklæring i Anledning af hans Afslag overfor de færøske Fiskere.

Erklæringen skal være et Forsvar, men er blevet noget ganske andet. Statslaan til en Køledamper kan Færingerne godt faa, men kun hvis de helt eller delvis vil opgive det aarlige Statstilskud. Med andre Ord: De skulde omgaende opgive »Tjaldur« — altsaa, lade sig spille i Hænderne paa »Det forenede«.

Men eftir at bræv Fiskimannafelagsins er komið fram, reisir danski Javnaðarflokkurin málið á ríkisdegi, og skjýtur upp at lata 300 tús. kr. sum stuðul til føroysku fiskivinnuna. Tá hetta kemur fram, broytir stjórnin hugsan og leggur fram uppskot um at lata 650 tús. kr. í fiskivinnuláni til Føroyar.

Av hesum játtar so Løgtingið Skipafelagnum eitt lán uppá 20.000 kr. til útgjaldan av »Havhestur«, sum var keyptur til at sigla millum Ongland og Føroyar.

Tó vóru tað ikki allir føroyingar, sum mettu tað hava so stóran týðning, um tað vóru føroyingar sjálvir, ella tað vóru aðrir, sum fluttu fiskin av landinum. T. d. skrivur FøroyaTíðindi m. a.:

»Spøragsmaalet om Muligheden at etablere en lønende eksport af iset færøsk Baadfisk, er vedblivende meget aktuelt. Efter alt hvad foreligger, synes der at være god mulighed for at faa oprettet en fast Rute mellem Færøerne og England ved »Det Forenede Dampskibs Selskab«s hjælp, men med denne mulighed, synes tankens ivrigste førkømpere ikke at være synderlig tilfreds, i det man hævder, at ogsaa selve Rutesejladsen bør forbeholdes færøsk Foretagsomhed...«

Ísvirkið á Løgtingi

Ísvirkisætlanin kostaði nógvar pengar, og tað var ógjörlikt hjá »Enigheden« at fáa hesar tilvega bert við partapeningi limanna. Ti setti felagið seg í samband við Løgtingið og donsku stjórnina við áheitan um at stuðla fyrirköni við lánun o. ø.

Hin 2. august 1928 hevur Løgtingið fyrstu viðgerð av umsókn »Enigheden«s. P. M. Dam greiddi tingmonnum frá ætlanunum, og visti m. a. á týðningin, ið hendan fyrirköni kann koma at hava fyri landið, nú stöðan í landinum var so vánalig. Viðari greiðir hann frá, at ikki bert statur og kommununa, men eisini aðrir, t. d. »Frysning Compagniet« eru sera hugaðir í málinum, men metir hann, at Føroya Løgting eigur avgjört eisini at vera við, ti hetta er »ein landasak, har takast allir við, fiskarar, reiðarar og keypmenn: Ísur og agn til sluppinnar og møguleiki fyri at kunna fiska, eisini um heystið og veturin við sluppunum og annars somu

vilkur sum fyri fiskararnar«.

Hann mælti til, at málið fór í figgjarnevndina. Effersø segði seg hava arbeiðt nógvið sakini, og metti, at her var so ómetaliga nógvið at taka í »be-tragting«, t. d. um fiskur var at fáa, hvussu hann skuldi hagraiðast, og hvussu tað fór at verða við søluni. Hann visti ikki, um tað var rætt at leggja á »kooperatíonsgrundarlag«, sum í fleiri førum hevur roynst væl í Danmark, men metti, at »ein forretningsmaður má til at standa á odda«. Annars vildi hann gera tað hann kundi fyri sakina.

J. H. Poulsen helt ikki, at sluppinnar kundu nýtast í samband við ætlanina, men at tað fór mest at vera »installeraðir« bátar, sum komu at taka lut í hesum. Hann tók undir við tankanum, men helt tað vera betur, um virkið at byrja við varð lagt í Havn, so lá tað meira »centralt«.

P. M. Dam tók aftur orðið, og takkaði teimum báðum framsøgumonnunum fyri, at teir sum heild tóku undir við málinum. Hann vildi tryggja tingmonnum, at allar neyðugar kanningar vóru gjørdar, og at »Frysning compagniet«, sum var við í ætlanini, hevði gott innlit í fiskifiskasølu, og metti hann hetta sum »eitt veldugt pluss og fyrirum«.

Hann metti tað vera betur at byrja á Tvøroyri enn í Havn, ti »suðuroyingar fiska 1/3 av øllum fiskum fiski í Føroyum og júst um ta tíðina, um heystið og veturin, tá fiskiskaprisirnir eru bestir, har eru flestir motorbátar og slupp, har er sakin reist og fyrireikað bæði viðvíkjandi havnarviðurskiptum og felagsskipan. Í Havn, segði Dam, var ongin havn, eins og heldur ongin felagsskipan var at reisa hesa sak á »kooperatíonsgrundarlagnum«. Hann upplýsti, at ætlanin var, at bátur skuldi sigla til nær ymsku bygdirnar eftir fiski, so tað hevði ikki so nógvið at týða, um virkið ikki lá miðskeiðis í landinum«.

Í samband við umsókn Enighedens um lán til ísvirkið, verður Raschou-Nielsen verkfóðingur hjá »Det danske frysningsskompagni« boðin at greiða tingmonnum frá hvussu hann, sum ser-

frøðingur innan økið, metir møguleikar feroýinga at fara undir frysting af fiski.

Hann greiðir frá, at tann háttur feroýingar vanligja nýta at turka fiskin, er ikki so heppin, tá hugsað verður um at fáa góða vekt. Umleið 60–80% av einum fiski eru vatn, og tá fiskurin verður turkaður, fer vætan úr honum, og metir Raschou-Nielsen, at feroýingar á henda hátt missa um 60% av vektini árliga. Ført verður fram, at fólkíð í teimum katólsku londunum eru farin at eta fiskan fisk, men eins og prisurin og eftirspurningurin eru góðir, so eru krøvini tað eisini. Vist verður m. a., at amerikamenn og canadiarar útflyta frystan laks fyri 4 kr. kilo. Orsakað tann høga prisin kemur laksurin bert á »luksumarknaðin«, og tí ynskiri fólkíð í idnaðarekjum kring londini í Europa at fáa tosk, kalva og onnur fiskasløg til keyps, og geva góðan pris, um fiskurin er frískur.

Vanligt hevur eisini verið at lakafrysta fisk, men hetta verður heldur ikki mett sum nokur góð loysn. Fört verður fram, at serliga eingilskmenn ganga høgt uppi útsjóndina av fiskinum — hvussu eyguni, lippurnar o. s. fr. siggja út, og um skræðan er blonk. Raschou-Nielsen metir ikki, at føroyski fiskurin lukar tæy krav, ið keyparamir seta, og tí verður prisurin nógvið minni enn hann kundi verið, um rætt varð farið fram. Hann visti á, at í Barcelona gövu menn uppi 16 pesetas (1 pes.=2/2 kr.) pr. kilo av fyrsta floks fiski, og at prisurin á fiskum fiski ongantið var farin niður um tveir pesetas — bert hann var etandi.

(Framhald leygardag)

Tað verður neyðugt at prioritara

Upp undir valið fyri 4 árum síðani var longu greitt, at figgjarstøða kommunurnar var alt annað enn góð. Ikki so at skilja, at hetta er nokur beinleiðis ábreiðsla til tá fráfarandi bráð, men kommunan hevði átið sær ógvuliga stórar arbeiðsbyrðar, ið kostaðu hóp av pening, samtiðis sum ikki nóg mikið var gjørt fyri at útvega figgjarligt grundarlag fyri hesum árin framyvir.

Tað var tí eyðsæð, at hevuðsuppgáva távalda býráðsins var at finna fram til hvørjir møguleikar vóru fyri at útvega eina skipaða figging, sum kommunan var fær fyri at yvirhalda, - tá hetta var gjørt, hvørjir møguleikar tá vóru fyri viðari útbygging á komunala økinum. Út frá millum annað hesum sjónarmiðum eydnaðist at skipa býráð og nevndir við meiriluta av sambands- og javnað-

arumboðunum í býráðnum (3 + 2 av 9).

Farið var beinanvegin til verka, og gekk samarbeiðið ið rættuliga væl fyrstu tíðina. Komið var eisini væl áleiðis, tá tað fór at bila við samstarvinum eins og partur av minni lutanum fór rættuliga herferð móti ávisum býráðslimum.

Hetta færdi við sær, at stóðgur kom í býráðsarbeiðið, og litið fekt av skafti eina lutfalsliga langa tíð.

Men so við og við fekt gongd á aftur, partvis við hjálp frá meira at sær komna partinum av andstöðuni, og var malsetningurin um skipað figgjarviðurskipti so nøkunnunda í ljósmála, so farast kundi undir at fyrireika loysnir av átrokandi stórmálum. Eisini fleiri minni, men tó týðningarmiklar uppgávur eru loystar í hesum tíðarskeiði.

Av stórmálum, ið eru komin undir land, eru umvæling og nútímanisgerð av gamal skúla. Her er komið somikið áleiðis, at partar av arbeiðinum eru bodnir út, meðan aðrir verða tað í næstu framtíð. Tíverri er tað so, at eingin statsstuðul fæst til hetta stóra projekt, og landskassin luttekur bara í litlum parti av tí, so kommununar partur verður órimiliga stórir í hesum færi.

Annað stórarbeiði, ið er á skránni, er viðkan av havnalagnum. Her er komið so langt, at væntast kann, at arbeiðið verður útbúið fyrsta dagin. Projekteringsarbeiðið er liðugt, og eftir er bara endaliga góðkenning landsverkfóðingsins. Útstykking av grundstykki og arbeiði í samband við hetta er útbúið, og farið verður til verka, so skjótt tíðini

eru opnað og góðkenning fyriliggur.

Hetta vóru nokur stórmál, sum eru framd, men hvat fer so eitt komandi býráð at hava at stríðast við?

Eitt er givið, at hesi nevndu arbeiði kosta ein hóp, og sjálvt um kommunan ikki skal gjalda alt, so verður talan um eina lánøkku uppá í minsta lagi 12 mill. kr.

Og helst skuldi alt annað ikki stóðgað upp av hesum, tí uppgávur eru fyri framman, sum neyðugt verður at loysa rættuliga skjótt t. d. barnaansingin og umstøður teirra gomlu. Eisini verður neyðugt í størri mun enn áður og á breiðari grundarlagi at stuðla tiltøk ungdóminum at frama.

Afturat hesum koam út-reiðslur í sambandi við t. d. útvegan av lendi til fyrirkøur av ymskum arbeiðsskapandi slagi. Tí verður neyðugt við einum tryggum velfyrirleikaðum meiriluta til skipan av býráði og verður hesin meirilutur helst noyðdur at gera eitt samgonguskjal, ið greitt sigur, hvørji hevuðsting fær-

ast skal undir, og nær í valsekiðinum, tæy skulu fremjast. Tað verður alneyðugt at leggja figgjarætlanir í minsta lagi 4 ár fram í tíðina, eins og umsitingin helst má umskipast á fleiri økjum, so at so neyvt samband sum gjørligt verður millum forbrúk og tað, ið avsett er á figgjarætlanini.

Hevur tú áhuga fyri, at hesi mál verða loyst, so hevur Javnaðarfelagið í Vági stíllað upp fólk, ið eru fær fyri at greiða hesar trupulleikar og eru til reiðar at fara til verka beinan vegin.

Farið tí á val og veljið javnaðarfólk í býráðið.

Andreas Petur Jacobsen
Nes - Vágur

TØKK

til veljararnar í Vaga valdømi fyri stuðulin til flokkin og min persónliga

Við heilsan
Haldor Hansen

Formar til sølu

til 100 m² fyri 4.000,-

tlf. 1 7785